



## Ferenc pápa üzenete a tömegtájékoztatás 49. világnapjára

*Adjuk hírül, hogy a család az önzetlen szeretetben való találkozás  
kiemelkedő helyszíne!*

A család a központi témája az Egyház elmélyült reflexiójának és annak a szinódusi folyamatnak, amelynek során a nemrég lezajlott rendkívüli és a következő októberre egybehívott rendes ülésen kerül napirendre. Ebben az összefüggésben célszerűnek tartottam, hogy a következő Tömegtájékoztatási Világnap témája a családhoz kapcsolódjon. *A család egyébként az első hely, ahol kommunikálni tanulunk.* Ha visszatérünk ehhez a kiindulópontához, ez segíthet bennünket egyrészt abban, hogy kommunikációnk hitelesebb és emberibb legyen, másrészt abban is, hogy egy új nézőpontból tekintsünk a családra.

Ihletet meríthetünk abból az evangéliumi jelenetből, amikor Mária meglátogatja Erzsébetet (Lk 1,39-56). „Amikor Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, örömeiben megmozdult méhében a gyermek, maga Erzsébet pedig eltelt Szentlélekkel. Nagy szóval felkiáltott: 'Áldott vagy az asszonyok között, és áldott a te méhed gyümölcse!' ” (Lk 1,41-42).

Először is azt mutatja meg számunkra ez az epizód, hogy a kommunikáció olyan *párbeszéd, amelyet átsző a testbeszéd.* Mária köszöntésére ugyanis az első választ a gyermek adja meg, amikor örömeiben felujjong Erzsébet méhében. A találkozás miatti örömteli felujjongás bizonyos értelemben véve minden más kommunikáció östípusa és szimbóluma, amelyet már világra jöttünk előtt elsajátítunk. A nekünk otthont adó anyaméh a kommunikáció első „iskolája”, ahol a meghallgatás és a testi kapcsolat a párbeszéd formája; ahol elkezdjük megismerni a kinti világot egy védett környezetben, édesanyánk szívverésének megnyugtató hangját hallva. A kommunikáció terén szerzett első tapasztalatunk ez a bensőséges kapcsolat két különálló lény között: egy ígéretekkel teli találkozás. Ez a tapasztalat mindnyájunk számára közös, hiszen mindannyian édesanyától születtünk.

Világra jöttünk után is bizonyos értelemben egy „anyaméh”-ben maradunk: ez a család. *Ez a környezet egymástól különböző, de egymással kapcsolatban álló személyekből áll:* a család „az a hely, ahol meg lehet tanulni a különbözőségben való együttélést” (*Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 66). Különböző nemű, különböző nemzedékekhez tartozó személyek állnak itt egymással kommunikációban, mert mindenekelőtt elfogadják egymást, mivel családi viszony köti össze őket. Minél szélesebb ezeknek a kapcsolatoknak a hálójára, minél több eltérő korosztály van benne jelen, annál gazdagabb életünk környezete. A *kapcsolat* jelenti a szó alapját, ez pedig megerősíti a kapcsolatot. A szavakat nem mi találjuk ki; azért használhatjuk, mert ajándékba kapjuk őket. A családban tanuljuk meg az „*anyanyelvünket*”, vagyis elődeink nyelvét (vö. 2 Mak 7,25.27). A családban válik számunkra világossá, hogy mások is jártak előttünk, akik lehetővé tették számunkra az életet és hogy mi is továbbadhassuk az életet és tehessünk valami szépet és jót. Azért vagyunk képesek adni, mert mi is kaptunk, és az erények e körforgása jelenti a lényegét annak, ahogyan a család kommunikálni képes – általánosabban pedig ez minden kommunikáció paradigmája.

Az minket „megelőző” kapcsolat tapasztalatából fakad, hogy a család az a hely, ahol az imádságot, mint a kommunikáció alapvető formáját továbbadja az ember. Amikor az édesapa és az édesanya elaltatják éppen megszületett gyermekeiket, gyakran Istenre bízzák őket, hogy ő vigyázzon rájuk. Amikor már nagyobb lesznek, együtt mondanak velük egyszerű imádságokat, szeretetben megemlékezve más személyekről is: a nagyszülőkről, más rokonokról, a betegekről és szenvedőkről, mindazokról, akiknek a legnagyobb szükségük van Isten szeretetére. Ezért többségünk a családban tanulta meg a kommunikáció vallásos dimenzióját, amelyet a kereszténységben teljesen átítat a szeretet: Isten szeretete, aki nekünk adja önmagát és az a szeretet, amit mi ajándékozunk mások számára.

A családban olyan személyek élnek együtt, akik nem választották egymást, mégis igen fontosak egymás számára: ezért amikor átöleljük, támogatjuk egymást, odafigyelünk egymásra, megértjük egymás pillantásait és csendjeit, együtt nevetünk és sírunk, ebből a képességből megértjük, mi is valójában a kommunikáció: egymás közelségének felfedezése és ennek építése. Amikor csökkentjük az embereket elválasztó távolságot, elébe megyünk egymásnak, elfogadjuk egymást, ez hálára és öröme ad okot. Mária köszöntéséből és a gyermek felujjongásából fakad Erzsébet áldása, amelyet a gyönyörű *Magnificat* követ, amelyben Mária dicséri az Isten szeretettel teli tervét vele és népével kapcsolatban. A hittel kimondott „igen”-ből olyan következmények fakadnak, amelyek jóval meghaladnak minket és az egész világra szétáradnak. A „látogatás” azt jelenti, hogy kinyitjuk az ajtókat, nem zárkózunk be saját lakásunkba, kilépünk, elmegyünk a másik emberhez. A család is akkor él és akkor kap levegőt, ha megnyílik önmagán kívülre, és azok a családok, amelyek ezt megteszik, képesek továbbadni az élet és közösség üzenetét, képesek vigaszt és reményt nyújtani a sérültebb családoknak: ők képesek hozzájárulni az Egyház növekedéséhez, amely a családok családja.

A család minden más környezetnél inkább jelenti azt a helyet, ahol a mindennapos életet élve meg tapasztaljuk saját *korlátainkat* és másokét is, az együttélés, kölcsönös megértés kisebb és nagyobb problémáit. Nem létezik tökéletes család, ám nem kell félnünk a tökéletlenségtől, az esendőségtől, még a konfliktusoktól sem: meg kell tanulnunk ezekkel építő módon szembenézni. Ezért válik a család, amelyben a saját korlátokkal és bűnökkel együtt a szeretet uralkodik, a *megbocsátás iskolájává*. A megbocsátás a kommunikáció egyik *dinamikája*: azé a kommunikációé, amely megkopik, megszakad, ám a kifejezésre juttatott és elfogadott megbánás révén újraalkotható és növelhető. Az a gyermek, aki a családban megtanulja meghallgatni a többiekét, megtanul tisztelettel szólni hozzájuk, kifejezni a saját nézőpontját olyan módon, hogy közben a többiekét nem utasítja el, a társadalomban a párbeszéd és a megbékélés építője lesz.

A korlátok és a kommunikáció kapcsán igen sokat taníthatnak nekünk azok a családok, ahol gyermekek *egy vagy több fogyatékossgal élnek*. A mozgásszervi, az érzékszervi vagy az értelmi téren meglévő hiány mindig kísértés a bezárkózásra, ám a szülők, a testvérek és más baráti személyek szeretetén keresztül *indítássá válhat arra, hogy megnyíljanak, osztozzanak, másokat is bevonva kommunikáljanak*, segíthet az iskoláknak, a plébániáknak, az egyesületeknek, hogy befogadóbbakká váljanak mindenki számára és ne zárjanak ki senkit.

Mai világunkban, ahol olyan gyakori az átkozódás, a kibeszélés, a veszekedés, ahol a pletykázkodás megmérgezi emberi környezetünket, a család lehet az iskola, ahol megtanuljuk *a kommunikációt mint áldást*. Ez ott is így van, ahol elkerülhetetlennek tűnik a gyűlölet és az erőszak, ahol a családokat kőfalak, vagy az előítélet és harag nem kevésbé áthatolhatatlan falai választják el, amikor úgy tűnik, minden jó okunk megvan rá, hogy kimondjuk: „most már elég”. Ilyenkor valóban az átok helyett az áldás, az elutasítás helyett a látogatás, a harc helyett a befogadás az egyetlen mód, hogy megtörjük a rossz spirálját, hogy tanúságot tegyünk arról, hogy a jó mindig lehetséges, hogy a gyermekeinket a testvériségre neveljük.

Napjainkban a *legmodernebb tömegkommunikációs eszközök*, amelyek főleg a legfiatalabb nemzedék számára már nélkülözhetetlenek, egyszerre képesek *gátolni és segíteni* a kommunikációt a családban és a családok között. Akkor válnak *akadállyá*, ha gátolják az odafigyelést, ha az elszigetelődésre teremtenek alkalmat a fizikai együttléttel szemben, ha megtöltik a csend és a várakozás minden pillanatát és elfeledtetik azt a tény, hogy „a csend a kommunikáció szerves része, csend nélkül nem léteznek tartalmas szavak” (XVI. Benedek, *Üzenet a 46. Tömegkommunikációs Világnapra*, 2012. január 24). Ezek az eszközök akkor jelentenek *segítséget*, ha elősegítik a beszélgetést és a megosztást, a kapcsolattartást a távol lévőkkel, a köszönet kifejezését és a bocsánatkérést, újra és újra lehetővé teszik a találkozást. Ha nap mint nap felfedezzük életünknek ezt az éltető középpontját, a találkozást, mint „élő kezdetet”, akkor képesek leszünk kézben tartani viszonyunkat az új technológiákhoz, és nem azok irányítanak minket. Ezen e téren is a szülők az első nevelők. Ám nem szabad őket magukra hagyni ebben, a keresztény közösség feladata, hogy támogassa őket, hogy képesek legyenek átadni gyermekeiknek a kommunikációs környezet helyes megélését, az emberi személy méltóságának és a közjónak megfelelő módon.

A kihívás, amellyel napjainkban szembe kell néznünk: *újra meg kell tanulnunk elbeszélni*, nem egyszerűen információt gyártani és fogyasztani. Ugyanis ebbe az irányba hajszoznak bennünket a mai hatalmas és értékes tömegkommunikációs eszközök. Az információ fontos, de nem elégséges, hiszen túl gyakran leegyszerűsít, szembeállítja a különbözőségeket, eltérő látásmódokat, arra szólít fel, hogy az ember ide vagy oda csatlakozzon, ahelyett, hogy segítenék az összkép kialakítását.

Végezetül a család sem olyan téma, amelyről véleményeket kell csupán cserélnünk, nem olyan terep, amelyen ideológiai harcot kellene vívnunk, hanem az a környezet, *ahol megtanulunk kommunikálni* az emberek közötti közelségben, és olyan alany, amely maga is kommunikál: „*kommunikáló közösség*”. A család olyan közösség, amely képes az embert elkísérni, képes ünnepelni, képes gyümölcsöt teremni. Ebben az értelemben lehetséges egy olyan látásmódot visszanyerni, amely képes belátni: a család továbbra is hatalmas erőforrás, nem pusztán megoldandó probléma, vagy válságban lévő intézmény. A *média* olykor hajlik arra, hogy úgy állítsa be a családot, mintha elvont modell volna, amelyet az ember elfogadhat vagy elutasíthat, védhet vagy támadhat – ezzel szemben a család az élet kézzelfogható színtere. Azt érzékeltetik, mintha a család pusztán ideológia volna, amelyet valakik valaki mások ellen vonultatnak fel – pedig ez az a hely, ahol mindnyájan megtanuljuk, mit jelent kommunikálni a kapott és továbbadott szeretetben. Az elbeszélés ezzel szemben azt jelenti,

hogy megértjük: életeink szálai összefonódnak egy egységes szöttesbe, a szólamok sokfélék és mindegyik helyettesíthetetlen.

Az a legszebb, nem problémát jelentő, hanem az életben főszerepet játszó család, amelyik képes *kommunikálni*, s ennek kiindulópontja a *tanúságtétel*: a férfi és a nő, a szülők és a gyermekek közötti kapcsolat szépsége és gazdagsága. Nem azért küzdünk, hogy a múltat védelmezzük, hanem azért dolgozunk türelemmel és bizakodással, mindazokban a környezetekben, ahol nap, mint nap élünk, hogy a jövőt építsük.

*Vatikán, 2015. január 23., Szalézi Szent Ferenc ünnepének előestéjén*

**Ferenc pápa**